

המאורסת הרב מואיז נבון

דברים פרק לד

(י) ולא קם נביא עוד בישראל כמשה אשר ידעו יקוק פנים אל פנים : (יא) לכל האתת והמופתים אשר שלחו יקוק לעשות בארץ מצרים לפרעה ולכל עבדיו ולכל ארצו : (יב) ולכל היד החזקה ולכל המורא הגדול אשר עשה משה לעיני כל ישראל :

ספרי דברים פרשת וזאת הברכה פסקא שזו

(יא) "לכל האותות והמופתים אשר שלחו ה' לעשות בארץ מצרים לפרעה ולכל עבדיו ולכל ארצו" : [מתכוון לתהליך הגאולה] למצרים בפני עצמה לפרעה בפני עצמו ולעבדיו בפני עצמם. "ולכל היד החזקה" : זו מכת בכורות. "ולכל המורא הגדול" : זו קריעת ים סוף. רבי אלעזר אומר [תהליך הגאולה לומדים מהמילים] "לכל האותות והמופתים", ומנין אף [נסים] לפני הר סיני [כולל קבלת התורה]? תלמוד לומר "ולכל היד החזקה", ומנין אף [נסים] במדבר? תלמוד לומר "ולכל המורא הגדול", ומנין אף בשיבור הלוחות? נאמר להלן +דברים ט יז+ "ואשברם לעיניכם" וכאן הוא אומר "אשר עשה משה לעיני כל ישראל."

תורה תמימה הערות דברים פרק לד הערה לב

ואף על פי שהסכים הקדוש ברוך הוא על ידו בזה, כמבואר בשבת פ"ז א' ולפנינו בפי' תשא שאמר לו הקדוש ברוך הוא פסל לך וגו' כלוחות הראשונים אשר שברת, ודרשו יישר כחך ששברת, אך קודם שהסכים היה צריך, למען עשות מעשה זו מדעת עצמו, אומץ רוח גדול ואביר, ולכן דריש ולכל היד החזקה וגו' אשר עשה משה בשבירת הלוחות. ומה דנראה לו לר' אלעזר לדרוש הלשון לעיני כל ישראל בענין כזה ולא בפשיטות דמוסב אלמעלה לכל האותות והמופתים ולכל היד החזקה וכו', י"ל משום דכיון דכל המשך לשון הפסוק בא בדיוק להודיע מגדולת משה נגד שאר הנביאים, ולכן בכל פרט שחשב בזה מתבאר ענין גדולה יתירה, ואפי' במה שאמר לפרעה בארץ מצרים ג"כ רמוז מעלה יתירה, כי אינו דומה פרעה לשאר מלכים שהיה מנחש גדול כמבואר במו"ק י"ח א', ולכן לעשות נפלאות לו חשוב יותר מעלה יתירה מלעשות לשאר אנשים, וכן לעשות נפלאות בארץ מצרים חשוב מעלה יתירה מלעשות בשאר ארצות, מפני שהיתה מצויינת בחכמים ובמעשים נפלאים, כמבואר במ"ר פ' וארא פרשה ט' שאפי' הנשים והתינקות שם היו חרטומים גדולים, ועיין במנחות פ"ה א', וא"כ אינו מתבאר מה שחשב בין יתר פרטי הגדולות "לעיני כל ישראל", מה מעלה יתירה יש בזה, כי הלא כל מה שעשה היו מעשים גדולים לוא גם לא עשאו לעיני ישראל, ולכן דריש דבלשון זה באמת מרומז גדולה מצוינת, והיינו שבירת הלוחות ששבר מדעת עצמו, שהיה צריך לזה רוח דעת יתירה, וכסמך לדבר דריש גזירה שוה ממה דכתיב בענין אותה המעשה לעיניכם וממה דכתיב כאן לעיני כל ישראל. ...

רש"י דברים פרשת וזאת הברכה פרק לד פסוק יב

... לעיני כל ישראל - שנשאו לבו לשבור הלוחות לעיניהם, שנאמר (לעיל ט, יז) ואשברם לעיניכם, והסכימה דעת הקדוש ברוך הוא לדעתו, שנאמר (שמות לד, א) "אשר שברת" : יישר כחך ששברת :

שמות פרק לב

... (ז) וידבר יקוק אלמשה לדבר פי שחת עמך אשר העלית מארץ מצרים : (ח) סרו מהר מרהדך אשר צויתם עשו להם עגל מסכה וישתחווילו ויזבחוילו ויאמרו אלה אלהיך ישראל אשר העלוד מארץ מצרים : (ט) ויאמר יקוק אלמשה ראיתי אתהעם הזה והנה עסקשהערף הוא : (י) ועתה הניחה לי ויחראפי בהם ואכלם ואעשה אותך לגוי גדול : ... (טו) ויפן ויבן משה מרהקרו וישגי לחת העדת בגדו ... (טז) ותלחת מעשה אלהים המה והמכתב מכתב אלהים הוא חרות עלהלחת : (יז) ... (יט) ויהי כאשר קרב אלהימחנה ויבא אתהעגל ומחלת ויחראף משה וישלך <מידו> מידיו את הלחת וישבר אתם תחת הקר :

שמות רבה (וילנא) פרשת כי תשא פרשה מו:א

... אתה מוצא בשעה שאמר לו הקדוש ברוך הוא "לך רד כי שחת עמך" היה תופס בלוחות ולא היה מאמין שחטאו ישראל, אמר אם איני רואה איני מאמין שנא' (שמות לב) ויהי כאשר קרב משה אל המחנה, שלא שברן עד שראה בעיניו, ... שנאמר (דברים ט) "וארא והנה חטאתם לה' אלהיכם". ראה משה שחטאו ושבר את הלוחות, משל לשר שנטל אשה וכתב לה כתובה ונתנה ביד השושבין, לאחר ימים יצא עליה שם רע, מה עשה השושבין? קרע את הכתובה, אמר : מוטב שתהא נדונית כפנויה ולא כאשת-איש, כך עשה משה, אמר : אם אין אני משבר את הלוחות אין לישראל עמידה שנאמר (שמות כב) זובח לאלהים יחרם, מה עשה? שברם, אמר לו להקב"ה : לא היו יודעין מה היו כתוב בהם...

תלמוד בבלי מסכת פסחים דף מט עמוד ב

תנא רבי חייא: כל העוסק בתורה לפני עם הארץ - כאילו בועל ארוסתו בפניו, שנאמר +דברים לג+ "תורה צוה לנו משה מורה קהלת יעקב", אל תקרי מורה אלא מאורסה [לכל קהילות יעקב - רש"י].

- חתן-כלה = אלוקים-ישראל • חתן-כלה = ישראל-תורה

זוהר כרך ב (שמות) פרשת בשלח [דף מד עמוד א]

ואין תורה אלא קודשא בריך הוא.

מהרש"א חידושי אגדות מסכת פסחים דף מט עמוד ב

כאלו בועל ארוסתו שנאמר תורה וגוי הוציאו מלת מורשה מלשון ירושה ע"פ מ"ש שאינה ירושה לך והיא מונחת בקרן זוית כל מי שרוצה ליטול יטול, וע"כ דרשוהו מלשון מאורסה כי התורה נמשלה לאשה בכמה מקומות ובתחלת נתינתה לישראל הרי היא כארוסה עד אחר שילמדה שנעשית לו כאשה וא"כ עם הארץ שאיננו לומד הרי היא נשאת לו כארוסתו ות"ח העוסק בה בפניו כו' וק"ל:

בית הבחירה למאירי מסכת פסחים דף מט עמוד ב

העוסק בתורה בפני עם הארץ כאלו בועל ארוסתו בפניו כלומר שאף היא היתה ראויה לו, שנאמר מורשה קהלת יעקב ר"ל ההמון אל תקרי מורשה אלא מאורשה כלומר שהיא ארוסה של עם הארץ גם כן אלא שלא נכנסה עמו לחופה:

- כל אחד יש קשר אישי וגישה יחודי
- גדלות שבירת הלוחות – הצלת המאורסת
- לפתח קשר – בין נתינה לקבלה

שמות פרק לד

(א) ויאמר יקוק אל משה פסל לך שני לוחות אבנים כראשונים וכתבתי עליהם את הדברים אשר היו עליהם הראשונים אשר שברתי:

העמק דבר, שמות לד: א

... כתב הראב"ע בשם גאון ז"ל דלוחות שניות מכובדים מן הראשונים ... והכוונה בכ"ז דלוחות הראשונות לא ניתן כח החידוש אלא מה שקיבל משה דיוקי המקראות והלכות היוצא מזה אבל לא לחדש דבר הלכה... ומזה הטעם עצמו צוה הקב"ה שיהיה הלוחות השניים בפיסול ידי משה, לא משום שלא זכו למעשה אלהים, אלא להורות דהלכה המתחדשת בכח לוחות הללו היא השתתפות עמל האדם בסיעתא דשמיא, כמו עצם הלוחות שהיה מעשה משה וכתבת הקב"ה.

Berkovits, God, Man And History, p. 16.

"Everything in the Bible is communication between God and man; everything is relationship."

איכה רבה (בבב) פתיחתא כה

והיתה בת קול מכרזת ואומרת שובו בנים שובבים (ירמיה ג יד), שובו אלי ואשובה אליכם (מלאכי ג ז)

תהלים פרק כה, יד - סוד יקוק ליראיו ובריתו להודיעם:

תלמוד בבלי מסכת מגילה דף ו עמוד ב

אמר רבי יצחק, אם יאמר לך אדם: יגעתי ולא מצאתי - אל תאמן, לא יגעתי ומצאתי - תאמן. הני מילי - בדברי תורה. אבל במשא ומתן - סייעתא הוא מן שמיא.

משך חכמה שמות פרק לב פסוק יט

... ואל תדמו כי המקדש והמשכן המה ענינים קדושים מעצמם, חלילה! השם יתברך שורה בתוך בניו, ... ויותר מזה, הלוחות - "מכתב אלקים" - גם המה אינם קדושים בעצמם רק בשבילכם, וכאשר זנתה כלה בתוך חופתה המה נחשבים לנבלי חרש ואין בהם קדושה מצד עצמם, רק בשבילכם שאתם שומרים אותם. ...

תלמוד בבלי מסכת שבת דף פז עמוד א

שלשה דברים עשה משה מדעתו והסכים הקדוש ברוך הוא עמו: הוסיף יום אחד מדעתו, ופירש מן האשה, ושבר את הלוחות. ... שבר את הלוחות. ... ומנלן דהסכים הקדוש ברוך הוא על ידו - שנאמר "אשר שברת" ואמר ריש לקיש: יישר כחך ששיברת.